

FIGYELŐ.

A Lenin könyvtár.

Szemben a régi Kremllel magas dombon emelkedik egy épületcsoport, amely Moszkva egyik főútvonalának komoly részét foglalja el. Ez az épületcsoport az Állami Könyvtár, amit LENINről neveztek el.

Erről az épületcsoportról már első tekintetre látható az a hatalmas fejlődés, amelyen a könyvtár eddig keresztülment. A tizennyolcadik század végén két kiváló orosz építész, Kazakov és Bazenov építették a régi részt és ehhez csatolozik az a modern vasbeton magasépítmény, amelyben tulajdonképpen a könyvtári anyagot tárolják.

Reggel kilenctől este tizenkettőig, tizenkét terem várja a látogatók megszakíthatatlan áramlását. Egy nap leforgása alatt a könyvtárt kb. 440 olvasó látogatja. Még 1913-ban írta LENIN, hogy egy nyilvános könyvtárt a szerint kell megítélni és értékelni, hogy milyen mély és széles hatóköre van a népben, hogy könyvei fognak-e a nép kezén. Nos, a LENIN-könyvtár beosztottjai, dolgozói azt tekintik hivatásuknak, hogy könyvkincsük minél nagyobb utat tegyen meg a nép között, minél többen forgassák a könyvek lapjait. A könyvtár igen számos olvasóit két kategóriába kell sorozni, éspedig: a moszkvaiak és a Szovjet-unió egyéb területéről valók. Az előbbieket számára tizenkét terem áll rendelkezésre, ezek közül a legnagyobb 425 férőhellyel. A többi terem a szakkutatók rendelkezésére állnak, így három terem az exakt és alkalmazott tudományok, három a társadalomtudományok, egy a kéziratok és egy a gyermekek számára. De a LENIN-könyvtár olvasója lehet az is, aki nem tartózkodik Moszkvában. Vidéki városok könyvtárai, tudományos kutatóintézetek, egyetemek és egyéb intézmények 1947-ben 200.000 könyvet kölcsönöztek ki a LENIN-könyvtárból, saját olvaskörük számára. De a jövőben a külső — nem helybeli — olvasók száma lényegesen emelkedni fog. Mikrofilmfelvételek készülnek a tudományos kutatás számára, 1948 első felében 1,600.000 oldal felvételt készítettek a könyvritkaságokról és így azok ezernyi olvasó számára hozzáférhetővé váltak.

A gyárak, üzemek, állami és kollektív gazdaságok kérdéseket intéznek a könyvtárhoz és felvilágosítást kérnek problémáikkal kapcsolatban. Sokszor egy-egy üzem dolgozója érdeklődnek, hogy lehetne meggyorsítani és racionalizálni a termelési folyamatot. Állami és kollektív gazdaságok így akarják ellenőrizni, hogy mindent megtettek-e az eredményes, minél nagyobb hozamú termésért, hogy gazdaságukban a természettudósok által kikísérletezett újabb fajtákat meghonosítsák. A könyvtár elkészíti a szükséges kivonatokat a legújabb tudományos művekből és eljuttatja rendeltési helyükre a legrövidebb idő alatt.

A könyvtár könyvállománya — amint a „Sowjet Literatur“-ban olvassuk — szinte meghatározhatatlan, ha pl. egymás mellé tennénk kb. 300 kilométert fog-

lálnának el. A legrégebb könyvek, kéziratok munkák, amelyek akkor íródtak, amikor a könyvtár helyén még őserdő volt és a Moszkva folyó mentén még Moszkva városa nem is létezett. Ezek a kéziratok különböző módon kerültek mai helyükre, egyrészt magángyűjtők tulajdonában volt, másrészt lelkes könyvgyűjtők fedezték fel és a könyvtárnak ajándékozták.

Az ősnymtatványok között nemcsak FJEDOROV IVANNAK, a legrégebb ismert orosz könyvnyomtatónak munkái foglalnak helyet, akik még IV. IVÁN CÁR (mellékneve: rettenetes) hozatott Moszkvába, hanem még ismeretlen elődeinek munkái is, akiket a könyv tudósai csak a könyvtár munkatársainak segítségével tudtak meghatározni.

A könyvtárban nemcsak az orosz könyvnyomtatás emlékeit őrzik, hanem még egyéb ritkaságokat és könyvkincseket is. Így a világ legnagyobb kínai enciklopédiáját, a XVI. század ősi héber kiadásait, MAIMONIDES és mások munkáit. GUTTENBERG JÁNOS könyveiből és a normand kódex (Coutumes de Normandie), amelyből csupán még egy példány létezik a franciaországi Rouenben. A könyvtár kb. 2.000.000 oldalnyi kéziratgyűjteménye VLÁDIMIR BELINSZKI, F. DOSZTOJEVSZKIJ, A. CSEHOV, VOLTAIRE, GOETHE, NAPOLEON stb. kéziratait mondhatja magáénak. Ugyanebben a gyűjteményben vannak azok a könyvek is, amelyek különlegességüknél fogva erre számot tarthatnak, így könyvóriások és miniatűr kiadások.

Százötven különböző nyelven írt könyv fordul elő a könyvtárban, amelyből 85 a Szovjetunió népeinek nyelve. Van közöttük olyan — a jakutok, tunguzok —, akiknek 30 év előtt még ábécéjük, nyelvtanuk sem volt, mások, pl. az örmények, georgiaiak, ezerezstendős kultúrájukat csak az októberi forradalom győzelme után tudták szabadon fejleszteni.

A könyvtár állománya naponta új könyvek ezreivel növekszik, amelyek a Szovjetunió, vagy a világ különböző részeiből érkeznek. A szovjethatalom első éveiben LENIN rendelkezésére minden nyomtatvány két példányát kell a könyvtárnak beszolgáltatni és még 1945-ben a háború alatt a kormányzat az intézmény érdemeinek elismerésékepen a LENIN-rendet adományozta és a kötelespéldányok számát háromra emelte. Az 1862-ben alapított könyvtár, amelyet akkor RUMJANCEV Múzeumnak hívtak, RUMJANCEV grófról, akinek könyvgyűjteménye a könyvtár alapját képezte 1917-ig kb. 1.000.000 könyv halmozódott fel, a szovjethatalom 30 éve alatt még 12 millió könyvvel szaporodott az állomány.

Különösen nagy jelentőségű szerepe van a könyvtár reference (felvilágosító) irodájának, amelynek nagy része van a tudományos ismeretek terjesztése és a tömegek nevelése terén. Ezt a szerepét az olvasók számára nyújtott állandó segítségével végzi. A katalógus 20 millió lapot tartalmaz, az ábécé szerinti a szerző neve szerint teszi lehetővé a könyv feltalálását, a szakkatalógusok pedig egyéb szempontok szerint teszik lehetővé a keresett mű megszerzését. Tudományágak irodalmát csoportosítva éppúgy megtalálhatjuk, mint téma- és érdeklődési kör szerint. A könyvtár 200 bibliográfust foglalkoztat, akiknek ismeretei az élet minden területére kiterjednek és ők ismereteiket és tapasztalataikat az olvasók szolgálatába állítják. Ezek a bibliográfusok naponta tucatszámra válaszolnak meg különös és néha meglepően furcsa kérdéseket. Az olvasókat sok minden

érdekli, így: LAVOISIER munkái, Sachalin éghajlata, a mult századvégi vita, amely a DARWIN-elmélet körül folyt Oroszországban, a jogi kérdések oktatási metódusa, vagy GOETHE orvosának önálló művei. A legtöbben nem egy bizonyos elfelejtett cikket akarnak megtudni, hanem egész bibliográfiai listát kérnek 200—300 címmel. Az egyik tudós a textilipar legújabb nyersanyagairól szóló irodalmat kéri; egy bodaibói aranyosó azoknak a könyveknek a jegyzékét kéri, amelyeket orosz írók írtak az újjáépítésről a háború után. A rostovi kerület egy kollektív gazdaságának vezetője mezőgazdasági szakkönyvek és cikkek iránt érdeklődik.

Egy félesztendő lefoágrsa alatt a könyvtár különböző termeiben 190 kiállítást rendeztek a legváltozatosabb témakörből. Így: Don Quichotte különböző kiadásait állították ki, kezdve azon, amely még CERVANTES életében jelent meg. A történetkutatók olvasójában BELINSZKI százéves halálozási évfordulója alkalmából műveinek valamennyi kiadása és kézíratai voltak kiállítva. A nagy olvasóban „A mi hazánk” címmel a Szovjetunió területein megjelent legújabb könyvek vannak kiállítva, ezek a könyvek nagy érdeklődést váltanak ki és nagy sikerük van a közönség körében.

A LENIN-könyvtár látogatói között a legkülönbözőbb korúakat találhatjuk. A legfiatalabbak, a nyolcévesek, akik a gyermekek számára fenntartott olvasóterembe tartanak, ahol széles asztalok mellett jó pár tucat csöppség ül és figyelmesen olvasgatja Marsak népmeséit vagy költeményeit. Egy ilyen olvasó persze nehezen igazodik el a könyvtár általában használatos katalógusaiban, de hiszen erre nincs is szüksége. Egy megnagyobbított formájú kartotékszékre szolgál erre a célra, amely a kartotéklapok helyett a könyvek színes borítólapjait tartalmazza és így a kis olvasók könnyen megtalálhatják az őket érdeklő könyveket. Meg kell jegyezni, hogy a legfiatalabb látogatók a legszorgalmasabbak és csak akkor hagyják el helyüket, ha a kezükben lévő könyvet az utolsó oldalig kiolvasták. A gyermekolvasóban tapasztalt pedagógusok vannak beosztva, akik a gyermekek fejlődését figyelik, hajlamát, tanulási készségét, családi életét tanulmányozzák. Segítségükre vannak tehetségük kibontakozásában és tanulmányaikban és így megkönnyítik számukra megfelelő életpálya megválasztását.

A LENIN-könyvtárban nemcsak az olvasók, hanem a könyvtár beosztottjai is szaporítják ismereteiket. Egy különleges egyetem áll rendelkezésükre, ahol a könyvtár 700 munkatársa a könyvtártudomány különböző szakában tökélesíti tudását. Bibliográfiai kurzusok és szemináriumok, különböző nyelvek tanulása, könyvtárosképző tanfolyamok, mind a fejlődést szolgálják és a Szovjetkormány külön erre a célra bőkezűen bocsátott anyagi eszközöket a könyvtár rendelkezésére. A legutóbbi félévben a könyvtár 180 tisztviselője részesült előléptetésben és öten a tudományos státuszba kerültek munkájuk alapján.

A könyvtár személyzete a legkülönbözőbb tudományágakban tevékenykedik, van közöttük pedagógus, nyelvész, bibliográfus, doktorátust végzett, könyvtáros stb. Létszám 1500 körül van.

A LENIN-könyvtár a Szovjetunió egyik legnagyobb tudományos és kulturális intézménye.